

LITERKA

ČERVEN 2015

Milí čtenáři,

v prosincovém i lednovém úvodníku Literky jsem se bilancování úspěšně vyhnula. Červen k nostalgii vybízí, na jeho konci totiž Památník písemnictví oslaví deset let své existence. Již jsem měla rozepsaný úvodník, ve kterém jsem se ohlížela za uplynulými lety naší činnosti... Ale nakonec jsem se rozhodla, že ani tentokrát nostalgická nebudu. K náhlému rozhodnutí mě přinutil jeden postřeh. Jedno setkání. Jakmile se alespoň trochu oteplilo, začala jsem v úterý ráno potkávat na malém nádraží v okrajové části Brna staršího muže. Každý týden dorazíme skoro ve stejný čas na skoro stejné místo na nástupišti (všimli jste si někdy, že téměř pokaždé míříte na totéž místo?). Během pár týdnů jsme se začali zdravit, teď občas prohodíme nějaké to slůvko. Můj spolučekatel na vlak je důchodce a každé úterý jezdí pracovat na zahrádku za Brno. Nejdříve jezdil jen tak, s batohem na zádech. Postupně začalo přibývat zahradnického náčiní. Před týdnem si na zahrádku vzal malé sazenice rajčat. Tento týden byly sazenice o poznání vzrostlejší. A nebude prý trvat dlouho a poveze si zpátky košíky plné rajčat. Nepatrný postřeh, jedno z fádnic každotýdenních setkání. Ale díky němu jsem si uvědomila mechanismus koloběhu přírody a v návaznosti na něj i onoho lidského lopotání. Nebudu se tedy nostalgicky ohlížet za uplynulými lety. Budu stejně jako můj spolučekatel na vlak v očekávání. V očekávání, že těch uplynulých deset let Památníku přineslo (nebo ještě přinese) svoji úrodu.

Pěkné letní čtení Vám přeje
Petra Pichlová

MARTIN STÖHR

konec karnevalu
spálou léta uondán
kráčí sioux na mši

ještě žiješ náčelníku?
voda už nehoří
manitou odjel z města

jednou jsem zadřimal
hitlák mne zavezl
do čertovy rokle

NEJBLIŽŠÍ AKCE PAMÁTNÍKU PÍSEMNICTVÍ NA MORAVĚ

3. června, 15 hodin, *StřeDění: Petra Dvořáková*

Spisovatelka, copywriterka a scenáristka promluví zejména o svém psaní pro děti. Představí knihu *Julie mezi slovy* (2013), za kterou získala ocenění Zlatá stuha a Cenu učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství.

10. června, 17 hodin, *vernisaž výstavy Zlatá stuha*

Oceněné knihy pro děti a mládež z roku 2014. Vyhlášovatelem ceny je Česká sekce IBBY. Výstava vznikla v Památníku národního písemnictví v Praze. V Rajhradě bude k vidění do 30. srpna 2015.

12. června, 15 hodin, *vyhlášení výsledků literární soutěže Skrytá paměť Moravy*

Vyhlášení proběhne v areálu Slovanského hradiště v Mikulčicích ve spolupráci s Masarykovým muzeem v Hodoníně. Slavnostní předání cen vítězům IX. ročníku literární soutěže (letos na téma *Všude dobře...*) bude spojeno s autorským čtením laureátů a setkáním účastníků soutěže s pořadateli, organizátory a širokou veřejností.

28. května — 4. října 2015, *Gladio verbi Dei*

Výstava vznikla v rámci projektu *NAKI* Benediktinský klášter Rajhrad jako kulturní fenomén.

TRVAJÍCÍ VÝSTAVY

27. listopadu 2014 — 14. června 2015, *Host do domu — Sen o svobodě*

Výstava je nově doplněna o soubor fotografií Jana Skácela, který bylo možné zhlédnout v listopadu loňského roku v Divadle Husa na provázku. Využijte poslední možnosti navštívit tuto výstavu!

23. dubna — 4. října 2015, *Loutky nikdy nespí*

Profilová výstava roku 2015 zaměřená na zpřístupnění odkazu moravského loutkářství nejmladší generaci čtenářů a diváků. Pro děti je připraven doprovodný program k výstavě.

7. května — 30. srpna 2015, *Na každou nemoc roste bylina*

Představení historických herbářů a dobové bylinné a lékárenské literatury, lidové léčitelství, klášterní bylinkářství včera a dnes, čaje, elixíry, potravinové doplňky... (Ve spolupráci s Muzeem v Ivančicích.) Pro děti je připraven doprovodný program k výstavě.

21. května — 4. října 2015, *Na návštěvě u nakladatelů brněnských univerzit*

Návštěvníkům Památníku písemnictví se představují nakladatelství čtyř brněnských univerzit — Ediční středisko Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, Vydavatelství Mendelovy univerzity v Brně, Nakladatelství MuniPress, které je součástí Masarykovy univerzity a Nakladatelství *УПИУМ*, které je zřizováno Vysokým učením technickým v Brně.

GENIUS LOCI — ŽENY A DĚTI Z JINOŠOVA

Jinošov je malá obec na okraji Vysočiny obklopená třemi kulturně a historicky významnými osídleními. Velkou Bíteší, Kralicemi nad Oslavou, které jsou spjaty s dějinami Jednoty Bratrské, a Náměští nad Oslavou s renesančním zámkem, na kterém sídlili majitelé panství. Haugwitzové v Jinošově vybudovali zámeček Schönwald s přílehlou oborou. Toto místo dělá čest svému jménu dodnes. Díky tomuto daru ve vínku platil Jinošov za kulturní centrum. V obci se nachází i farní kostel zasvěcený apoštolům sv. Petru a Pavlovi. V roce 1787 zde byla zřízena nejstarší škola v kraji, ve které o století později svoji kantorskou dráhu započal i slavný básník Otokar Březina. Po ukončení svého učitelského působení se do Jinošova vracel a navštěvoval zde svého přítele, básníka a spisovatele Jakuba Demla.

Je samozřejmé, že obec závazek takové minulosti motivuje. Před dvanácti lety zde vznikl Spolek žen a dětí z Jinošova, který obohacuje a kultivuje společenský život. Podílí se na většině kulturních akcí v obci. Již desátým rokem pořádá Folklorní odpoledne s ochutnávkou vína a hudebním doprovodem houslové muziky Bítešan. Také se účastní přehlídky folklorních tanečních souborů Setkání na Podhorácku. Nově se Jinošovské

ženy věnují i sborovému zpěvu. Dvě poslední vystoupení Ten vánoční čas a nedávný Májový věneček uvitý z písní, říkadel a básní našeho kraje měl velký úspěch jak u místních, tak u přespolních. Právem může být obec na takovou reprezentaci pyšná.

Hana Vokřínková

HOSTOVSKÉ SYMPOZIUM

Ve středu 20. května 2015 se v Památníku písemnictví uskutečnilo tvůrčí setkání. V rámci sympozia na téma „Literát versus redaktor“ se v Rajhradě sešli Ivan Kříž, Milan Uhde, Pavel Švanda, Barbora Svobodová a Martin Stöhr s návštěvníky a kurátory Památníku. Připomenutí, srovnání, odkazy, které na sympoziu zazněly, budou zařazeny do Sborníku Muzea Brněnska. Výběr z bohaté debaty přinášíme již na následujících řádcích formou přepisu zvukového záznamu.

LIBOR KALINA: Dotkněme se tématu našeho sympozia — autor versus redaktor. Rád bych ještě jednou vrátil naše hosty k tématu Olega Suse. Jak vlastně vznikly koncentrované glosy? Ta potřeba vyjádřit se na sedmi, třinácti řádcích naprosto pregnantně a finálně a s názorem? Jak jste se Vy od Olega učil? Je to metoda, je to možnost, která by se dala oživit? A jak to udělat?

MILAN UHDE: Za sebe musím říct, že já jsem byl na zahajovací schůzi Hosta do domu v roce 1953, když bylo jasné, že v lednu 1954 vyjde první číslo. Tam seděl také ten drzý ne už šestnáctiletý nebo patnáctiletý, ale sedmnáctiletý Uhde a tam se řeklo, že od mladých autorů, studentů se čekají takzvané glosy. My jsme tomu říkali glózy, protože jistě pamatuješ (na Ivana Kříže) Zdeňka Mandáka, otce naší sekretářky Milušky Mandákové, provdané Řihákové. Spisovatel Mandák to vyslovoval po německu a říkal: „Tak co se tedy týče tý glózy...“ My jsme tomu potom taky říkali glózy. Já jsem několik glos dodal, ale to nemělo naději, s tím mě Ludvík Kundera velmi přátelsky a zdvořile vyhodil. Glosa totiž, těch 7 řádků předpokládá obrovskou vzdělanost, to není, jako že si něco ulijete, že vás někde něco napadlo. To můžete napsat, ale nikoho to nebude z 99 % zajímat. Oleg Sus, myslím, že až na finštinu četl ve všech jazycích. Myslím, že i maďarsky. Četl ve všech evropských jazycích, měl obrovskou paměť. Od svých čtrnácti patnácti let četl a četl a četl. Ale navíc, měl podle mě něco, co dnešním akademickým kritikům podstatně chybí. Měl vybavení lidské a byl v podstatě umělecká duše, část jeho duše cítila umělecky. Takže on byl pro tu nejprve třináctiřádkovou, potom sedmiřádkovou glosu ideálně disponován a já jsem přesvědčen, že ho v tom nikdo nenapodobil. A dnes tento vzdělanec, který je schopen vyjadřovat se publicisticky v lapidární podobě, ten tady není. Pavle, pověz, jak ty jsi bojoval v glosáři?

PAVEL ŠVANDA: Obecně mám pocit, že tady tradice glosy byla, a sice z Kritického měsíčníku. Když se člověk podívá do starých čísel Kritického měsíčníku, tak tam byla rubrika, ze kterých glosy Hosta do domu podle mě vyrůstaly. Ale obecně řečeno, já bych řekl — málo papíru, málo místa — ta doba vedla sama o sobě k jakési pregnantnosti už z těchto důvodů. Tak jako dnešek vede k jakési rozpovídání, rozkecanosti. A když někdo něco napíše a nezná v tom míru, může s tím jít ještě vždycky na internet.

ZLATÁ STUHA V RAJHRADĚ

Česká sekce IBBY, Mezinárodního sdružení pro dětskou knihu, uděluje více než dvacet let tvůrcům nejlepších knih pro děti cenu *Zlatá stuha*. Každoroční přírůstky procházejí pečlivým výběrem odborných porot, na nichž se spolupodílejí Klub ilustrátorů dětské knihy, Obec překladatelů, Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského v Praze a Památník národního písemnictví.

Několik posledních ročníků provází slavnostní vyhlášení výročních cen představení laureátů prostřednictvím výtvarné výstavy. Ta letošní je putovní a z pražské Novoměstské radnice cestuje do Zlína, kde potěší návštěvníky 55. Mezinárodního festivalu filmů pro děti a mládež. Hned nato se objeví také v rajhradském Památníku písemnictví na Moravě, kde bude rozšířena o tituly oceněné v minulých ročnících. Vernisáž výstavy s názvem Zlatá stuha se uskuteční ve středu 10. června a bude zde veřejnosti přístupná v jižní chodbě kvadratury až do konce prázdnin.

**ZLATÁ
STUHA**

3 otázky pro Petru Dvořákovou

1. Jste autorkou čtyř knížek. Dvou pro děti a dvou knih, které se Vás velmi osobně dotýkají (knihy rozhovorů o víře *Proměněné sny* a autobiografického příběhu *Já jsem hlad*). Která z těchto dvou cest tvorby je Vám bližší?
Přiznávám, že to se v čase dost mění. Jednu dobu jsem měla pocit, že *Já jsem hlad* je pro mě tematicky živější. Ale teď mám spíš dojem, že se tak nějak obloukem v myšlenkách vracím k *Proměněným snům*. Taky proto, že od jejich vydání uplynulo devět let a já s odstupem sleduji, jak z tématu, které bylo svého času v církvi považované za kontroverzní, se najednou stává, opravdu sice malá, ale přesto generační výpověď. A trochu porovnávám se současným životem v církvi. Zdá se to pár let, ale mnoho se za tu dobu změnilo.
2. Jak jste se dostala k psaní pro děti?
Co se týče psaní pro děti, ta motivace byla stejná jako u knih pro dospělé — vlastní životní zkušenost. Tady to byly holčičky mého partnera, které měl v péči a kterým jsem vlastně dělala takovou náhradní maminku. I když — *Julie mezi slovy* je opravdu jen inspirovaná tou výchozí situací mé rodiny, příběh je jinak vymyšlený.
3. Získala jste několik literárních cen. V roce 2007 cenu Magnesia Litera za knihu *Proměněné sny*, v roce 2014 cenu Zlatá stuha za knihu *Julie mezi slovy*. Co pro Vás jako spisovatelku znamená získání těchto cen?
Získat literární cenu je vždycky příjemné, člověk má nějak zhmotněné, že něco dokázal. Na druhé straně — měl by zůstat nohama na zemi. Literární cena není všechno a nevypovídá o tom, jak moc kniha bude mluvit ke čtenáři. To se ukazuje až v praxi. Dá se to částečně odezírat třeba z reakcí čtenářů.

PETRA DVOŘÁKOVÁ (* 1977) je spisovatelka, copywriterka, scenáristka. Do povědomí veřejnosti vstoupila debutem *Proměněné sny*. O dva roky později jí vyšla kniha *Já jsem hlad*. V roce 2013 vydala knihu pro děti *Julie mezi slovy*, v současnosti připravuje k vydání *O kocourovi Floukovi, myši Líle a mrakodrapu*.

STŘÍPKY... Z MUZEJNÍ NOCI

V rámci Brněnské muzejní noci navštívilo Památník písemnictví na Moravě téměř 1 300 návštěvníků. Nejtěžší rozhodování nastávala na křižovatce mezi refektářem, kde hrála skupina Bezobratři a Malou galerií, kde právě probíhá výstava Na každou nemoc roste bylina. Ta byla během muzejní noci přejmenována na „voňavou výstavu“ a stala se zdrojem zvědavých dotazů. Jeden z nejčastějších zněl: „Co je to bedrník?“. Vězte tedy, že bedrník je bylina, která má bílé až narůžovělé květy sdružující se do tzv. okolíků. Kvete od června do října především na loukách a pastvinách. Pro léčebné účinky je využíván kořen bedrníku většího (který má typický tzv. kozlí zápach). Je doporučován zejména při zánětech průdušek, při kašli a na podporu aktivity zažívacího traktu. Známostou odrůdou bedrníku je tzv. bedrník anýz.

Z NAŠEHO DEPOZITÁŘE

Památník písemnictví na Moravě je místem, kde probíhají (nejen) literární výstavy, kde se konají autorská čtení a literární besedy. To ale není všechno. Také se zde shromažďují, odborně zpracovávají a veřejnosti zpřístupňují sbírky muzejní povahy, konkrétně sbírky vztahující se k životu a dílu autorů, spjatých svým působením s moravskou literární scénou. Muzejní sbírky Památníku písemnictví na Moravě se dělí na literární archiv (který zahrnuje autorské rukopisy, korespondenci, fotografie a další materiály ze života a literární činnosti spisovatele), vzácné knihy zařazené do sbírkové knihovny (která podléhá přísnějšímu

režimu než centrální knihovna Muzea Brněnska), sbírku výtvarného umění, sbírku ex libris, sbírku trojrozměrných předmětů a sbírku doprovodné evidence k fondům. V této rubrice budeme postupně představovat významné sbírkové předměty, které jsou uloženy v našem depozitáři.

Prostory benediktinského kláštera v Rajhradě jsou rekonstruovány pro Památník písemnictví na Moravě (Muzeum Brněnska) s pomocí finančních prostředků Jihomoravského kraje, Norských fondů a Regionálního operačního programu Jihovýchod.

Muzeum Brněnska
PAMÁTNÍK
PÍSEMNICTVÍ
NA MORAVĚ

Literka, Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě
Kláster 1, 664 61 Rajhrad, tel.: 547 229 136
Odpovědný redaktor: Libor Kalina
Redaktor: Petra Pichlová
Vychází jedenáctkrát ročně, číslo 6, ročník 9, 27. 5. 2015
MKČR E 21218
www.muzeumbrnenska.cz
Muzeum Brněnska, příspěvková organizace, IČ: 00089257